

TOPLUMUN ÖĞRETMEN VE OKULA BAKIŞINDAKİ DEĞİŞİM; TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

CHANGES IN SOCIETY'S VIEW OF TEACHERS AND SCHOOLS; FINDINGS AND SOLUTION SUGGESTIONS

ИЗМЕНЕНИЕ ВЗГЛЯДА ОБЩЕСТВА НА УЧИТЕЛЕЙ И ШКОЛУ; ВЫВОДЫ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО РЕШЕНИЮ

Hasan KILIÇ*

ÖZ

Bu çalışmada toplumun bakış açısına göre öğretmen ve okul kavramları çözümlenmeye çalışılmıştır. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve bilimsel çalışmalarda ortaya konulan sonuçlardan bir sentez oluşturulmuştur. Öğretmen ve okula toplumun bakış açısına etki eden faktörler incelenmiş, zaman içerisinde azalmaya yüz tutan toplum ilgisinin tekrar kazanılması için neler yapılması gerektiğine dair öneriler sunulmuştur. Geçmişte toplum katmanları arasında müstesna bir yere sahip olan öğretmenlik mesleğinin ve bu mesleğin icra edildiği mekânlar olan okulların günümüzde eski değerini yitirmesinin nedenleri alan yazında yapılan incelemelerle anlaşılmasına çalışılmıştır. Çalışmalar, konu ile ilgili yazılmış kitaplar, yayımlanmış makaleler, yapılmış araştırmaların verileri ışığında yürütülmüştür. Başta okul, öğretmen, algı kavramları açıklanmaya çalışılmış daha sonra toplum ile okul ve öğretmen ilişkisi ile kültürün bu ilişkilere etkisi irdelenmiştir,

- Toplumun değer yargılarının öğretmen ve okul algısına etkisi nedir?
- Okul ve Öğretmen algısında eğitim seviyeleri arasında farklılık var mıdır?
- Toplumdaki okul ve öğretmen algısının değişiminde cinsiyet, ekonomik durum, sosyal statü, yerleşim yeri vb. unsurların etkisi var mıdır?
- Algıdaki değişim hangi yönde gelişmektedir?
- Okul ve öğretmen algısının değişiminde kitle iletişim araçlarının etkisi nedir?
- Olumsuz algı gelişmesinde okul yönetimlerinin ve öğretmen tutum ve davranışlarının etkisi nedir?

Sorularına cevap aranmıştır. Toplumun okul ve öğretmene bakışında meydana gelen ve genel olarak olumsuz yönde gelişen değişim öğretmenler ve okul idaresinin tutumları, basın yayın kuruluşlarının yaptığı yayınlar, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması vb. yönlerden

* **ORCID:** [0009-0000-9343-8519](https://orcid.org/0009-0000-9343-8519), Başöğretmen, Göynücek Halk Eğitimi Merkezi Müdürü, hk05ek05@gmail.com

Kaynak Gösterim / Citation / Цитата: KILIÇ, H. (2024). TOPLUMUN ÖĞRETMEN VE OKULA BAKIŞINDAKİ DEĞİŞİM; TESPİTLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi* (61), 47-60. **DOI:** [10.17498/kdeniz.1413010](https://doi.org/10.17498/kdeniz.1413010)

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

incelenmiştir. Toplumun okul ve öğretmen algısındaki değişim, bu değişimin sebepleri ve eğitime yansımaları konusunda bir analiz yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal değişim, Algı kavramı, Okul algısı, Öğretmen algısı, Kültürel farklılaşma.

ABSTRACT

In this study, the concepts of teacher and school were analyzed from the perspective of the society. A literature review was conducted on the subject, and a synthesis was created from the results of scientific studies. The factors affecting the public's perception of teachers and schools have been analyzed, and suggestions have been made on what needs to be done to regain the public's interest, which has been declining over time. The reasons why the teaching profession, which had an exceptional place among the layers of society in the past, and the schools, which are the places where this profession is practiced, have lost their former value today have been trying to be understood by examining the literature. The studies were carried out in the light of books written on the subject, published articles, and the data of the research conducted. At first, the concepts of school, teacher and perception were tried to be explained, then the relationship between society, school and teacher and the effect of culture on these relationships were examined,

- What is the effect of society's value judgments on the perception of teachers and schools?
- Is there a difference between education levels in the perception of school and teacher?
- Do factors such as gender, economic status, social status, settlement, etc., have an effect on the change in the perception of schools and teachers in society?
- In which direction does the change in perception develop?
- What is the effect of mass media on the change in the perception of schools and teachers?
- What is the effect of school administrations and teacher attitudes and behaviors on the development of negative perceptions?

Answers to these questions were sought. The change in society's perception of schools and teachers, which has generally developed in a negative direction, has been examined in terms of the attitudes of teachers and school administrators, the publications of media organizations, the spread of mass media, etc. An analysis has been tried to be made on the change in society's perception of schools and teachers, the reasons for this change and its reflections on education.

Keywords: Social change, Perception concept, School perception, Teacher perception, Cultural differentiation

АННОТАЦИЯ

В нижеследующем исследовании проанализированы концепции учителя и школы с точки зрения общества. Проведён обзор литературы по теме и обобщены результаты научных исследований. Изучены факторы, влияющие на отношение общества к учителям и школам, высказаны предложения по поводу дальнейших работ для восстановления общественного интереса, который с течением времени снижается. На основе научных исследований попытались выяснить причины, по которым профессия учителя, имевшая в прошлом исключительное место среди слоев общества и школ, где она и практикуется, по сей день утратило своё былое значение. Кроме научной

литературы, исследования проводились с учётом книг по поводу данной темы, на основе разных статей и данных, проведенных в период исследований.

Попытались найти вопросы на нижеследующие вопросы:

- Как оценочные суждения общества влияют на восприятие учителей и школ?
- Есть ли разница между уровнями образования в восприятии школы и учителей?
- Пол, экономический статус, социальный статус, место жительства и т.д. являются ли факторами, влияющими на изменение восприятия школы и учителей в обществе?
- В каком направлении развивается изменение восприятия?
- Как средства массовой информации влияют на изменение восприятия школы и учителей?
- Каково влияние отношения и поведения школьной администрации и учителей на развитие негативного восприятия?

В целом негативное изменение во взглядах общества на школы и учителей, было исследовано с точки зрения отношении к учителям и школьной администрации, на основе публикаций средств массовой информации и данных разных центров по изучению психологии общества. Предпринята попытка проанализировать изменение восприятия обществом школы и учителей, причины этого изменения и его отражение на образовании.

Ключевые слова: социальные изменения, концепция восприятия, восприятие школы, восприятие учителя, культурная дифференциация.

Giriş

Eğitim, tarihin en eski çağlarından beri toplumların en fazla önem verdikleri faaliyetlerden biridir. Eğitim faaliyetinin öznesi öğretmen ve öğrenci, bu faaliyetin yürütüldüğü yer ise okuldur. Tarih boyunca öğretmen ve okul kavramı toplumlarda değer görmüş ve öğretmenlik mesleği en eski ve en saygın mesleklerden biri olarak kabul edilmiştir. Öğretmen ve okula bakış açısı zamanın şartlarına ve toplumların kültürel özelliklerine göre farklılaşmakla beraber değeri hiçbir zaman kaybolmamıştır. İnsan yetiştirme ve geleceği inşa etme sorumluluğunu üstlenen öğretmenler zor ve meşakkatli bir görevi icra etmektedirler. Bu önemli görev zaman zaman “peygamber mesleği” olarak nitelenmiş ve öğretmenler peygamberlerin varisi olarak tarif edilmişlerdir. Toplumların eğitim sistemleri kendi dinamiklerine göre şekillenir. Oluşan eğitim yapısı toplumun kültür kodları, sosyal ve ekonomik şartları içinde biçimlenir, toplumun eğitimden beklediği işlevleri yerine getirir. Bu süreçte en önemli aktör şüphesiz öğretmenlerdir. Öğretmenlik mesleği, bireyin ve toplumun yaşamını düzenleme görevini üstlenir. Bu bakımdan özellikle öğretmenler belirli bir bilim ve öğretiyi gelecek nesillere sunmasından, onların hayata ilişkin kazanımlar elde etmeleri için çabalamalarından dolayı çok fazla saygı görmektedirler. Okullar, gelecek kuşağın geçmiş hakkında bilgi edindiği ve geleceğine ilişkin adımları nasıl atacağına öğrenildiği yer olmasından dolayı toplumlar bu mekânlara da önem vermişlerdir.

Toplum Kavramı

Toplum, insan davranışlarını düzenleyen toplumsal kurumların oluşturduğu bir sistemdir. Bu yaklaşım, toplumu, eylemleri ve ilişkileri belirli kurullarla bağlantılı olan bir grup insan olarak görür. Toplum, kendisini ölümsüzleştiren, belirli bir yerde uzun süre yaşayan ve yaşam tarzlarını paylaşan insanlar topluluğudur (Kongar, 1985). İnsan, belli bir

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

toplumda ve kültürde belirli özelliklerle donatılmış organizmalar olarak doğar ve o toplumda sosyalleşir ve birey olarak gelişir. Bireyler ve toplumun üyeleri olarak insanların eğitim ihtiyaçlarını karşılayan öğretmenlerdir.

Eğitimin birinci konusu çocuklardır. İnsanlar biliş, duygulanım, motor ve duysal alanlarla ilgili doğuştan gelen özelliklere sahiptir. Eğitim yoluyla doğuştan gelen gücü geliştirmek mümkündür. Çünkü eğitimin amaçlarından biri insan potansiyelini en üst düzeye çıkarmaktır (Sönmez, 1986, s.18). Bireylerin benlikleri aldıkları eğitim ve yaşamlarını devam ettirdikleri bölgenin toplumsal normlarının katkısıyla olgunlaşır. Kişiler çeşitli etkenler ile oluşan benliği ile şahsının ve içinde yaşadığı sosyal yapının beklentilerine uygun bir mesleğe sahip olarak yaşamı boyunca fikir, ürün ve değerler ortaya koyar. Bireyin ortaya koyduğu maddi ve manevi unsurlar hem kendisinin varlığını devam ettirmesi için ihtiyaç duyulan imkânları yaratır hem de içinde yaşadığı topluluğun kültürel zenginliğine katkı sağlar. Bu bakımdan insanlar yeni kültür değerlerini ortaya çıkaran ana aktör olur. (Başaran, 1994, s.13).

Toplum bireylerden meydana gelir. Toplumun varlığını devam ettirebilmesi için, bünyesinde yaşayan bireyleri, ortak değerler etrafında toplayabilmesi gerekir. İnsanların, bir toplumun bireyi olabilmeleri, o toplumun değerleri ve kurallarına göre yaşamlarını düzenlemeleri, toplumu bir arada tutan ortak değerleri benimsemeleri ile mümkündür. Bir toplumun ortak değerlerini benimsemiş insanlar, kendi toplumuna aidiyet duygusu ile bağlanabilir; toplumu yararı için üstlendikleri sorumluluğu yerine getirebilirler. Bir insan, mensubu olduğu sosyal yapının kültür değerlerine uygun yaşadığı ve toplumsal etkinliklerde rol aldığı zaman kendini toplumun paydaşı olarak hissedebilir. (Başaran, 1994).

İnsan gelişimi biyolojik olgunlaşma ve toplumsallaşma ile meydana gelir. Bir toplumun bir olaya veya olguya ilişkin düşüncesini etkileyen en önemli iki unsur; inanç ve kültürdür. Bireyler inançlarının ve sahip oldukları değerlerin etkisinde kalarak durumları değerlendirebilmektedirler. Bundan dolayı bireyin toplumdaki yaygın inanç sistemi içinde pozisyonu ve dinsel bütünlükle ilişkisi toplumsal algıları açısından önemlidir. (Ceylan,2011) Okullar içerisinde buldukları toplumların inanç yapılarını ve kültürel değerlerini bilmek ve ilişkilerinde bu hususlara dikkat etmek zorundadır. Öğretmenler ve yöneticiler ailelerle kurdukları iletişimde farklı ailelerde farklı kültürel özelliklerin görülebileceğinin, ailelerdeki eğitim ve sosyal seviyelerdeki farklılığın normal bir sonuç olduğunun farkında olmalıdır. Her ailenin kendine özgü farklılıkları olduğu gibi her ailenin kendine özgü güçlü yanlarının da olduğu unutulmamalıdır. (Hatipoğlu ve Kavas,2016)

Okul Kavramı ve Toplumda Okul

Bir toplumda mevcut sosyo-kültürel kurumlar, benzerlikler ve farklılıklar kişilerin eğitimini olumlu veya olumsuz etkiler. Eğitimi verme sorumluluğunu taşıyan ve bu maksada yönelik olarak oluşturulmuş yapı okuldur (Varış, 1991: 13). İnsanları toplum değerlerine uyumlu hale getirmek amacıyla oluşturulmuş kurumlar olan okullar, icra ettikleri faaliyetler dâhilinde iki temel işlevi yerine getirirler. Bunlar toplumsal kurallara uyum ve bilgilendirmedir. Ancak, yapılan araştırmalarda öğrencilerin okulla ilgili algıları konusunda en önem verdikleri işlevin "bilgi sağlayıcılık" olduğu ortaya çıkmaktadır. Hâlbuki okulun sosyal bir çevre olarak topluma entegre etme işlevi, çocuğun sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere uyumu, bilgilendirme işlevine göre çok daha önemlidir (Yavuzer, 2000, :87). Okul, birbirinden farklı değer yargılarının bulunduğu ve genelde de bu yargılardan kaynaklı çatışmaların yaşandığı bir sosyal yapıdır. Eğitim kurumları bulunduğu bölgedeki bütün resmi ve gayri resmi yapılardan etkilenir ve ayrıca da çevresini etkiler. ” (Bursalioğlu, 2002). na göre “Okul bütün diğer örgütlere insan kaynağı sağlar. Okul kültür değişimini sağlayan örgütlerin başında yer alır’ ’Okullar, öğrencilere bilgi yükleyen ortamlar olmakla kalmaz, etki alanında bulunan çevrenin kültürünün zenginleşmesine imkân sağlama ve toplumun

ihtiyaç duyduğu donanımda beşerî gücü hazırlama görevini üstlenir. Okullar bu görevleri eksiksiz olarak icra edebilmek için çevrenin yakın desteğine ve paydaşlarının etkin katılımına ihtiyaç duyar. Çevre ile ilişkilerde asıl amaç, eğitim kurumlarının var oluş gerekçelerini başarıya ulaştırarak bir ortamı yaratma ve sağlıklı bir işleyişi sağlamaktır. Çevrenin iyi tanınması halinde eğitim faaliyetlerine zarar verecek olumsuz durumlar önceden fark edilir ve gerekli tedbirler alınabilir. Ayrıca çevremizde mevcut imkân ve kaynakların eğitim çalışmalarının başarıya ulaştırılmasına yönelik olarak değerlendirilebilmesi için gerekli çalışmalar başlatılabilir (Aydın,2002).

Okulların toplum tarafından nasıl algılandığı, okulun toplumu nasıl algıladığı ile ilgilidir. Bu algı okulun topluma ve çevreye ne ölçüde yarar sağladığı, iletişim ve iş birliği içine girdiği, demokratik ve şeffaf bir yönetim sergilediğine bağlı olarak değişir. Okullar toplumun ve içinde bulunduğu çevrenin sorunlarına duyarlı olmalı, bütün imkânlarıyla çevrenin kalkınmasına katkı sağlamalıdır. (Şişman,2019) Ayaydın ve Katılmış (2017) ‘a göre “velilerin çoğu okulların öğrencilere değerleri kazandırmadığını, öğrencilerin ailede kazandıkları değerlerin bozulmasına sebep olduğunu düşünmektedir. Çocuklarının okulda; arkadaşlık, hoşgörü, saygı, sevgi, dayanışma, yardımlaşma, vatanseverlik, dürüstlük vb. değerleri kazanmasını beklemektedirler.” Aynı araştırmaya göre; veliler okulda eğitimin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Bunun sebebi olarak ders kitaplarının yetersizliği, öğretmen eksikliği, fiziksel altyapının yetersizliği, ezberle dayalı eğitim anlayışı, bireysel farklılıkların önemsenmemesi ve öğrencilerin hazır bilgileri almaları gösterilmektedir. Oysa okuldan beklenti evrensel ve milli kültür unsurlarının çocuklara kazandırılmasıdır.

Okul; öğrencilerin birtakım gerçeklikleri ve süreçleri kavradıkları, benlik oluşumu ve sosyal iletişim becerilerini edindikleri ortamlardır. Ayrıca eğitim kurumları öğrencilerin kişilik ve kimlik kavramlarının olumlu yönde değişimini de sağlamayı amaç edinmiş kurumlardır. (Kaplan, 1990:187). Bütün toplumlar, çocuklarını tarihine, kültürüne ve milli hedeflerine göre yetiştirmek ister. Bu eğitim, okullarda öğretme ve öğrenme etkinlikleri yoluyla planlı ve programlı bir şekilde verilmektedir. Okulların var olma sebebi eğitimidir, bu nedenle okul bireyleri daha iyi yetiştirmeyi hedeflemelidir.

Okula yeni başlayan bir çocuk, toplumun istediği bazı temel davranışları aileden öğrenmiştir. Okul, eğitimin amaçlarına uygun olmayan davranışları değiştirmeye ve arzu edilen yeni davranışları geliştirmeye çalışır. Bu nedenle okul, çocukları eğitim hedefleri doğrultusunda yetiştirmeye ve sosyalleştirmeye devam eder. Okul, eğitimin hedeflerine ulaşmakta bir araç olarak değerlendirilir. Öğretmenin eğitimdeki rolü görevli olduğu okulun özelliklerine göre şekillenir. Okullar, toplum ve aileden soyutlanmış bürokratik örgütler değildir. Okul toplumun malı olan ve toplum için var olan bir yerdir. (Şişman,2019)

Öğretmen kavramı ve meslek Olarak Öğretmenlik

Eğitim faaliyetinin en önemli ögesi öğretmendir. Eğitimde başarı elde etme, sistemin ana aktörü olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Dünyada hiçbir eğitim kurumu, eğitim faaliyetini gerçekleştirecek olan öğretmenlerin yetkinliğinden fazla eğitim performansını ortaya koymaz. Bu yüzden “Bir eğitim kurumu, görev yapan öğretmenlerinin beceri seviyesi kadar etkindir” denilebilir (Kavcar, 1998: 134). Eğitimde amaç, insanların yaşamında toplumun beklentilerine uygun değişimleri ortaya çıkarmaktır. Öğretmenler yüzyıllardır öğretim sürecinin ön saflarında yer almıştır (Kuzgun, 1991:72). İnsan davranışını geliştirme görevi zor ve karmaşıktır bir süreçtir. Öğretmen bir yandan öğrencilerinin eğitimini bilgi, beceri ve tutumlar yoluyla uygularken diğer yandan davranışlarıyla onları etkiler. Bir öğretmenin öğrencilere karşı tutumu, bilgi ve becerilerinden daha önemlidir. Öğrencilerde istenen davranışları geliştirmek büyük ölçüde öğretmenlerin becerilerine bağlıdır. Tutum ve davranışta iyi örnek olabilecek bir öğretmen, istenen davranışı

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

oluşturmada önemli bir faktördür. Bu durum öğretmen ve öğrenci nitelikleri arasındaki ilişkiyi vurgulamaktadır (Kalkan, 1997:59).

Eğitimin kalitesini etkileyen en önemli kişi öğretmendir. Eğitim sisteminin etkililiği öğretmenin kalitesine bağlıdır. Çünkü öğretme ve öğrenme ortamındaki en önemli değişkenlerden biri öğretmendir. Öğretmenlik, insan yetiştirme ile ilgili bir meslek olmasından dolayı sadece bir kazanç kapısı olarak değil aynı zamanda kutsal bir meslek olarak kabul görmüştür. Öğretmenlik denilince bilgi sahibi, sağlam kişilikli ve örnek insan akla gelmiştir. (Akdağ, 2014) Türkiye’de öğretmenliğin “kutsal bir meslek” olduğu genel kabul görmüş, değer yargılarında ve kültürel gelenekte öğretmenliğin uygulamaları ve mesleki saygınlığı hep tutarlı ve güvenilir görülmüştür. Yani öğretmene karşı kültürel saygı hep var olmuştur. (Aslan, 2015) İnsan yetiştirme görevini üstlenmiş olan öğretmenlik mesleği, bu bakımdan diğer mesleklerden farklı bir özelliğe sahiptir. Bu özelliğinden dolayı toplumsal statüsü yüksektir ve toplumda saygın bir yere sahiptir. Bu saygınlığın korunması da yine öğretmenlere bağlıdır. Çünkü bir mesleğin toplumsal statüsü ve saygınlığı ile o mesleğe mensup kişilerin niteliği arasında güçlü bir ilişki vardır. (Eraslan ve Çakıcı,2011)

Öğretmen öğretme işini yapandır, değerlendirmeyi yapan, eğitim ortamında kuralları uygulayan, ortalama ahlaki kuralları savunan ve yerleştirmeye çalışandır. Öğretmen en güvenilen insandır, öğrenciye danışmanlık hizmeti veren, sosyal paydaştır. (Balci, 1991). Eğitimin beklentilere cevap verebilmesi öğretmenin mesleki yetenekleri ile doğrudan bağlantılıdır. Bu sebeple eğitim hizmetlerinin kalitesini artırmak için öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağlayacak atama öncesi ve görev süresi içinde verilecek eğitimler büyük önem arz eder.

Bir eğitim kurumu birçok alt sistemden oluşur, ancak okul sistemi performansı ve hayatta kalmayı değerlendirmede en etkili olandır. Eğitim faaliyetlerinde hedeflenen sonuçlara, okullar ve okulları oluşturan paydaşlar sayesinde ulaşmaya gayret edilir. Günümüzün sürekli yenileşen ve gelişen toplumunda öğretmen; alanı ile ilgili yeterli donanıma sahip olmalı, içinde yaşadığı toplumun sosyo-kültürel yapısını tanımalı, öğrencilerin psikolojik ve sosyal yönlerini bilmeli, karşılaştığı sorunlara çözüm yolları bulabilmeli, kendini sürekli yenilemeli, alanı ile ilgili gelişmeleri takip etmeli, insanlarla pozitif iletişim kurabilmeli, öğrencilerine değer vermeli, bunu onlara hissettirmelidir.

Öğretmenlik Mesleğinin Saygınlığı ve Toplumdaki Yeri

Tüm toplumlardaki öğretmenler sevgi ve övgü insanlarıdır. Küçük ve diğerleri (2013) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre: “Araştırmaya katılanların 364’ü (%86,46) öğretmenlik mesleğinin sevilen ve beğenilen bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Yine aynı şekilde bu çıkan sonuç bu araştırmaya dâhil olan kişilerin öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir.338’i (%80,28) öğretmenleri sözüne güvenilir, alçak gönüllü, sorumluluk sahibi kişiler olarak tanımlamaktadırlar. 134’ü (%31,82) öğretmenliği zor ve sorumluluk isteyen bir meslek olarak tanımlamaktadır. Ancak burada görülen önemli bir nokta ise araştırmaya katılanların 287’si (%68,17) öğretmenliği zor ve sorumluluk isteyen bir meslek olarak görmemektedirler.” Bu da toplumun öğretmenliği basit bir meslek olarak algıladığı ve herkesin öğretmenlik yapabileceği düşüncesini taşıdığını göstermektedir denilebilir.

Öğretmenler statü olarak alt orta sınıftadır. Görevler açısından üst orta sınıfa aittir. Bu durum, öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarını olumsuz etkilemektedir. Öğretmenin rolünü bugünkü durumuna göre ayarlamaya çalışmak yerine, bu rollere uygun statü verilmelidir. Milli gelir artışına önemli katkı sağlayan öğretmenler, milli gelirin küçük bir yüzdesini almaktadırlar. (Akyüz, 1978:12). Öğretmenlere yönelik algı ile ilgili yayımlar incelendiğinde öğretmenlere bakışın ve başka meslek dallarında çalışan kişilerin büyük

oranda öğretmenleri uzun tatilleri olan, haftada bazı günler çalışan, öğrencilerin başarılı olması için fazla bir çaba göstermeyen kişiler gibi gördükleri anlaşılmaktadır. (Küçük ve diğerleri,2013) Toplumda okula ve eğitime yönelik algılar daha çok eleştirel mahiyettedir. Bu olumsuzluk içeren eleştiriler; günümüzde verilen eğitimle saygının azalması, disiplin problemlerinin ortaya çıkışı, öğretmenlerin yetersiz kalması, teknolojinin sosyalliği azaltması şeklinde sıralanmaktadır. (Kurt ve Çakır,2014) Ancak burada mukayese geçmiş dönemlerle günümüz arasında yapılmakta olup, günümüzde başka ülkelerin eğitim seviyeleri dikkate alınmamaktadır.

Öğretmenlerden çok veliye ve öğrenciye değer verilmesi öğretmenliğin meslek statüsünü olumsuz etkilemektedir. (Bozbayındır, 2019) The Varkey Foundation tarafından yayınlanan “Global Teacher Status Index (2018)” raporunda ülkemizde öğretmenlik mesleğinin saygınlığında 2013-2018 döneminde 10 puanlık olumsuz değişim saptanmıştır. (Atmaca, 2020) Bunların dışında öğretmenlerin toplumda itibarını sarsan ve öğretmenlerden kaynaklanan bazı hususlar vardır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- ✓ Öğretmenlerin kendilerini toplumdaki konumlarından soyutlamaları: Geçmiş dönemlerde özellikle kırsal kesimde öğretmenler köylerde ikamet eder ve halk ile daha yakın ilişkilerde bulunurlardı. Halkın çeşitli konularda fikir danıştığı, ihtiyaç duyduğunda borç para aldığı, evine misafir aldığı ve misafir olarak ziyaret ettiği kişilerdi. Günümüzde öğretmenler köylerde ikamet etmek yerine şehirlerden köylere gidiş geliş yapmaktadırlar. Bu durum öğretmen ve veli arasındaki mesafenin açılmasına sebep olmaktadır.
- ✓ Öğretmenler ve veliler arasında güven sorunu yaşanması: 2005 yılı sonrasını kapsayan çalışmalarda velilerle öğretmenler arasında belirgin şekilde güven eksikliği tespit edilmiştir. Bunun sonucu olarak veliler öğretmenlerin her davranışını önyargılı olarak değerlendirmektedir. (Ünsal,Çetin,Yüksek, 2022)
- ✓ Velilerin değişen öğretmen rolleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması: Eğitimin merkezine öğrencinin konulması ve her türlü planlamanın öğrenci merkezli yapılması velilerde öğretmenlerin yetersizliği olarak algılanmaktadır. Özellikle öğretmenin baskın olduğu eski disiplin anlayışı yerine rehberlik esaslı disiplin anlayışının uygulanması öğretmenlerin, velilerin gözünde öğrenci üzerinde etkisiz kalmakta olduklarına dair bir algı oluşturmaktadır. (Ünsal,Çetin,Yüksek, 2022)
- ✓ Öğretmenlerin toplumun değerleri konusunda yeterli duyarlılığa sahip olmaması: Ülkemizde farklı etnik köken, dünya görüşü, inanç formu vardır. Öğretmenlerin toplumda var olan ve insanların son derece hassas oldukları bu konularda aşağılayıcı, yargılayıcı, küçümseyici ve eleştirel yorumlarının veli ile öğretmen arasında ciddi sorunları ortaya çıkarması kaçınılmazdır. (Can,2017)
- ✓ Öğretmenlerin eğitimle ilgisi olmayan konularda velilerle ve toplumla tartışmalar yaşamaması: Son dönemlerde öğretmenler velilerle eğitim dışındaki konularda tartışmalar yaşamaktadır. Özellikle öğretmenlerin siyasi konularda fazlaca taraf olmaları, veliler ve toplumun diğer bireyleriyle siyasi münakaşalar yaşamaları öğretmenin toplumun farklı düşünen kesimi tarafından hasım olarak görülmesine neden olmaktadır. (Can,2017)
- ✓ Okul yöneticilerinin atanma yöntemlerinin toplumda yarattığı önyargılar: 2014 yılında değiştirilen okul yöneticilerinin atanmasına dair yönetmelik esaslarına göre atanan yöneticilerin liyakat ve yönetim becerilerine bakılmaksızın siyasi bir kimlikle atandığına dair genel bir algı oluşmuştur. Bu durum yöneticilerin kurum içi ve kurum dışında tarafsızlık vasfını zedelemektedir. (Sayan ve Yıldırım, 2019)
- ✓ Sendikala faaliyetlerin okul ortamında yarattığı ayrışmalar: Okullarda yürütülen sendikala faaliyetler amaca uygun yürütülmemekte ve okul ortamında kutuplaşmalara yol

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

açmaktadır. (Akcan, Polat ve Ölçüm, 2017) Okul ortamındaki olumsuz hava velilerin ve toplumun okula bakışında olumsuzlukların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

- ✓ Öğretmenlerin toplumun değerlerine saygı duyması, çevre ile iyi ilişkiler kurması saygınlığını olumlu yönde etkileyecektir. (Zeren ve Erçaçan,2018) Derslerde konu dışına çıkarak farklı şekillerde yorumlanabilecek alanlarda fikir beyan etmeleri: Özellikle toplumun hassas olduğu din, siyaset, kadın vb. konularda zamansız yapılan değerlendirmelerin öğrenciler tarafından farklı şekillerde aile ortamına taşınması öğretmen-veli ilişkilerinde çok ciddi sıkıntıları yaşanmasına ve hukuki sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Algı Kavramı

İnsan beynine ulaşan duyumların toplanarak ve düzenlenerek tanıma, anlama ve anlamlandırma işlemine algı denir. (Okanlı, Ders notları 2018) Algı; birbirini takip eden ve birbirini tamamlayan süreçlerden oluşur. Örüntü tanıma ile başlayan ve olguları kişisel bakış açısına göre anlamlandırma ile tamamlanan bir süreçler silsilesidir. Algılarımız büyük oranda geçmişte yaşadığımız olaylar ve edindiğimiz tecrübeler tarafından şekillendirilir. Kültürel değerler, dil, çevresel-doğal koşullar algılarımızı etkiler. (Cirhinlioğlu, ders notları) Algı; Biyopsikososyal bir süreçtir. Standart anlamda içsel ve dışsal bilgilerin zihin tarafından kabul edilip, inanç haline dönüştürülme süreci olarak tarif edilebilir. İnsanın olduğu yerde iletişim, iletişimin olduğu yerde algı vardır. Algı iki aşamada gerçekleşir. Birinci aşama, dikkat ve odaklanma, ikinci aşama ise organize etme ve kaydetmedir. Algının oluşması için şu üç şartın varlığı gereklidir: Algılayan birey, algılanacak nesne, algı ortamı.

Algının iki temeli vardır.

- ✓ Duyulara dayalı algılama: Genellikle doğu toplumlarında görülür. Yaşananlar duygusal olarak anlamlandırılır. Asıl belirleyicisi korku ve sevgidir.
- ✓ Düşünelere dayalı algılama: Genel olarak batılı toplumların algılama tarzıdır. Düşünme ve akıl yürütme esas alınır. Temel motivasyonu güven ve güvensizliktir. (Tarhan,2017) Algılarımızı etkileyen geçmiş öğrenme ve yaşantılarımıza algının dayanağı denir. İnsanlar yaşadıkları olayları olduğu gibi anlamlandıramaz. Geçmiş dönemlerde öğrenilmiş bilgiler ve yaşantılar olayların algılanmasına yön verir. (Okanlı, Ders notları)

Toplumun Öğretmen ve Okul Algısı

Toplumun okul ve öğretmen algısına etki eden önemli faktörlerden birisi velinin çocuğunun bulunduğu eğitim kademesidir. Zira okul öncesinde, İlkokulda, ortaokulda ve lisede velilerin okuldan ve öğretmenlerden beklentileri farklıdır. Okul öncesi ve ilkokulda daha çok korumacılık beklentisi ön planda iken, ortaokul ve lisede derslerden alınan notlar ve sınavda elde edilecek başarı ön plana çıkmaktadır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre; Toplum sınıf öğretmenliği mesleğini saygın bir meslek olarak görmektedir. Öğretmenliğin toplum nezdinde saygınlığının kaybolmadığı ancak öğretmenlik mesleği ile ilgili toplumsal algıda değişimler yaşandığı ve bu değişimlerin olumsuz yönde oluşmakta olduğu görülmektedir. Toplumun büyük bölümü sınıf öğretmenlerine güvenmekte ve çocuklarını gönül rahatlığı ile onlara teslim edebileceğini ifade etmektedir. (Turan ve diğerleri,2014)

Toplumların yeniden örgütlendikleri veya toplum yapılarını yeniledikleri dönemlerde etkili sosyal ve stratejik rol üstlendikleri için öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin önemi artmıştır. Türkiye’de toplumun kendini yeniden üretme dönemi olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin erken dönemlerinde öğretmenlere önem verildiği, sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksek tutulduğu görülmektedir. Buna karşılık son 50-60 yılda öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin toplumdaki öneminde bir aşınma gözlenmektedir. Bu aşınma

öğretmenlerin yaşantılarının birçok alanında görülebilmekle birlikte en belirgin biçimde onların ekonomik durumlarında ve sosyal statülerinde kendini göstermektedir. (Özpolat,2002) Aile ve okulun birbirinden beklentileri karşılıklıdır. Bu beklentiler toplumun kültürel yapısına göre farklılaşabilmektedir. Öğretmene yönelik belli başlı beklentiler; sevgi, hoşgörü, sabır, güven anlayış, duyarlılık, adalettir. Bu beklentilere uygun hareket eden öğretmen, aile ve toplum nezdinde iyi öğretmendir. (Akbulut,2013) Okulda ailelerin katılımı için düzenlenen toplantılara velilerin tepkisi genel anlamda olumsuzdur. Bunun sebepleri arasında; çocuklarla ilgili olumsuzlukların konuşulması, okula maddi destek istenmesi, öğrenci notlarının paylaşılması ve aileye yönelik uyarılar sayılabilir. Okul idareleri ve öğretmenler sözü edilen durumları ortadan kaldırmalı, velilerin okula karşı besledikleri çekinme, öfke, korku, boş vermişlik duygularından kurtulmalarını ve okula karşı olumlu algı oluşmasını sağlamalıdır. (Bozkurt ve diğerleri, 2018)

Okul-öğretmen-çevre ilişkilerini ve okulda çevre, çevrede okul algısını etkileyen başka faktörler de vardır. Bunlar:

- ✓ Ortak bir okul kültürünün oluşturulamaması: Sağlıklı bir okul kültürünü oluşturmak çok kolay bir iş değildir. Planlı, programlı bir çalışma gerektiren bir süreçtir. Okulların bireyleri kendi içine çekmesi veya kendi kültürünü başkalarına benimsetmesi; kişilerin amaç ve ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar yapmasına, sosyal çevreye ve iletişime açık olmasına, üyelerinin motivasyonuna önem vermesine, kısacası iyi bir örgüt ikliminin oluşturulmasına bağlıdır. Ayrıca, Eğitimin amaçları ile eğitimin paydaşları olan bireylerin amaçları arasında bir bağ olmalıdır (Özdemir, 2000, 18).
- ✓ Değişimin okul ve toplumda farklı seviyede gerçekleşmesi: Çağın şartlarına göre ortaya çıkan eğitimde değişimin okullarda hayata geçirilmesi sonucu toplumla okul arasındaki eğitim anlayışının ve beklentilerinin farklılaşması toplumun eğitim algısını olumsuz yönde etkilemektedir. Okulların yasalardan ve yeni eğitim paradigmalarından dolayı hayata geçirdiği uygulamalar toplumda eğitim kurumlarının zafiyeti olarak algılanmaktadır. Özellikle disiplin yaklaşımındaki değişim toplum tarafından anlaşılammaktadır.
- ✓ Okul yöneticilerinin velileri önemsemeyen tutum ve davranışları: Yöneticiler kararlara katılma ve iş birliği yapma konusunda isteksiz davranmakta, bunu okul işlerine müdahale olarak değerlendirmektedirler. Yöneticilerin bakış açısına göre aile katkısı okul dışında olmalı, okul aileye görevleri konusunda destek vermelidir. Okul idarecileri “herkes kendi işiyle uğraşsın” anlayışını benimsemektedirler. (Gül,2013)
- ✓ Ebeveynler, müdür ve öğretmenlerin istediklerini yapan ancak çalışmalara müdahale etmeyen paydaşlar olmaları yönündeki beklentilerinden rahatsızlık duymakta, maddi durumu iyi olan ve eğitim seviyesi yüksek velilerle birtakım sorunlar yaşanmasının kaçınılmaz olduğunu düşünmektedirler. (Ünal ve Yıldırım,2010)
- ✓ Velilerin okul için maddi kaynak olarak görülmesine dair algıları: Aileler ile sadece bir sıkıntı ortaya çıktığında temasa geçilmesi ve iletişimin resmi yollardan yürütülmesi velilerin okula karşı ilgisini azaltmaktadır. Bunu önlemek için sorun olmadığı zamanlarda da veliler okula davet edilmeli, çocuğunun olumlu yönleri hakkında konuşulmalı ve ilişkiler informal yoldan yürütülmelidir. (Hatipoğlu ve Kavas,2016)

Toplumun Okula Bakışında İletişimin Rolü

Toplumun okula bakışını etkileyen faktörlerin başında okul-toplum iletişiminin yeterince gelişmemiş olması yatmaktadır. İletişimin gelişmemesinin okuldan ve velilerden kaynaklanan sebepleri vardır. Bir sosyal örgüt olan okulun çevresinde, ticari kurumlar, üst yöneticiler, sivil toplum örgütleri, baskı grupları ve aileler vardır. Bunların içinde ailenin ayrı bir önemi vardır. Eğitimde amaç; bireyde istendik: davranış değişikliği oluşturmak olduğuna

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

göre, öğrencide istenen düzeyde bir davranış değişikliği oluşturmanın sadece okulda geçen saatler içerisinde gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı açıktır. Okulda verilen eğitim ve öğretimin amacına ulaşabilmesi için öğrenci aileleri ile iş birliğine ihtiyaç vardır. Çünkü bireyin toplumsallaşma süreci ailede başlar, arkadaş çevresi ve okulda devam eder. Okulun hedeflenen eğitim başarısına ulaşabilmesi için, okul ve ailenin hedeflerinin örtüşmesi ve bu iki kurumun amaçlara uygun, tutarlı davranışlar sergilemelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda önemli sorumluluklara sahip olan okul yöneticileri ve öğretmenlerin algıladıkları iletişim engelleri ve yine bu konuda başarı sağlanabilmesi için ulaşılabilecek olan ailelerin ne gibi iletişim engellerini ortaya koyduklarının belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. (Koçak,1991)

Okul-çevre ve öğrenci, eğitim sistemini oluşturan temel kavramlardır. Eğitim faaliyetlerinde istenilen sonucun alınabilmesi için bu temel unsurların güçlü bir iletişim ve iş birliği içinde olması son derece önemlidir. Özellikle ailenin ve diğer çevresel faktörlerin eğitim sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır. Çünkü çocuğunu en iyi tanyan ve çocuğa, ilerleyen yıllarda değiştirilmesi çok zor olan kişilik özelliklerini kazandıran ailesidir. (Akbaşlı ve Kavak, 2008:2). Öğretmen, velilerle iyi ilişkiler geliştirmede şu noktalara dikkat etmeli, tutumuna buna göre düzenlemelidir:

- ✓ İnsanların kendi okul yıllarında yaşadıkları iyi ve kötü anıları, okula karşı tutum ve davranışlarının şekillenmesine etki eder.
- ✓ Ailelerin sosyal statüleri ve kültürel düzeyleri okul veliler arasındaki ilişkilerde belirleyici bir unsurdur.
- ✓ Ebeveynler çocuklarının olumsuz yönlerinin topluluk içinde konuşulmasından rahatsızlık duyarlar. Bu yüzden özel durumlarda görüşmeler birebir yapılmalıdır.
- ✓ Anne-babalar okula geldiklerinde hoş karşılanmalı ve değerli oldukları hissettirilmelidir.

Koçak, (1991) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre:

Yönetici ve öğretmenler; Okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin ailelere zamanında ulaş-maması, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, ailelerin iş yoğunluğunun fazla olması, ebeveynlerin çocukları hakkındaki olumsuzluklardan rahatsızlık duymaları, yönetici ve öğretmenlerle öğrenci velilerinin birbirlerini yeteri kadar tanımıyor olmaları, ailelerin yöneticilerle rahat iletişim kurmakta zorlanıyor olmaları, okul idarelerinin ve öğretmenlerin veliler ile daha çok parasal konularda görüşmek istemeleri vb. durumların sağlıklı iletişime engel olduğunu düşünmektedirler.

Ebeveynlerin okul-aile iletişiminin engelleri olarak algıladıkları etkenler ise;

Çocuğunun sınıfındaki öğrenci sayısının çokluğu, velilerin çalışma şartlarının uygun olmayışı, velilerle Yönetici ve öğretmenler arasında yeterli tanışıklığın olmaması, evin okula uzak olmasından kaynaklanan ulaşım zorlukları, okuldaki toplantı ortamlarının uygun olmaması, velilerin çocukları hakkındaki olumsuzlukların konuşulmasından hoşlanmaması, aileye ulaştırılacak bilgilerin zamanında ulaşmaması ailelerin çeşitli sebeplerle çocuğunun eğitimine gereken önemi vermemesi, ailelerin okul yönetimiyle konuşurken kullanılan kavramları anlamakta güçlük çekmesi, ailelerin eğitim ve okulla ilgili konularda gerekli bilgiye sahip olmaması, ana babaların kendileri ile para söz konusu olduğunda görüşülmekte olduğunu düşünmeleri, okul idarelerinin velilere otoriter davranması vb. yargılardan oluşmaktadır.

Sonuç

Kişinin toplumsal kimliği, bireysel kimliğinden önce gelir. Bireyin yetenekleri toplum içinde yaşamasına katkı sağlar. Bu becerilerin geliştirilebilmesi için insan bir sosyal

ortamda bulunma ihtiyacı hisseder. İçinde yaşadığı topluma yön vermesi beklenen öğretmenler etkinlik ve ekonomik gelirleri yönünden istenilen düzeyin altında kalmalarından dolayı saygı bakımından her geçen gün itibar kaybı yaşamaktadır. Toplumlarda öğretmenler ve okullara oldukça fazla önem verilmektedir. Bununun nedeni ise okulların eğitimsel bilgilerin öğrenildiği ve hayatta uygulama ve hayatı idame ettirme bakımından oldukça önem taşıyan kazanımların alındığı yerler olmalarıdır. Öğretmenler ise bu ifade edilen bilgilerin öğrencilere aktarılmasında köprü görevi oluşturmasından dolayı toplum tarafından saygı görmektedirler. Ülkemizdeki eğitim faaliyetlerinde okul ile aile iş birliğinin yeterli seviyelerde bulunmadığı bu alanda yapılan çalışmalarda ortaya konulmuştur. Okullardaki veli- öğretmen- yönetici iş birliği genellikle rastlantısalıdır. Aileler okul aile birliği toplantılarının etkili ve yararlı olduğuna inanmamaktadırlar. Okula ilişkin kararlarda velilerin söz hakkı yoktur. (Sarı,1986) Velilerin okula gelme konusunda birtakım çekinceleri vardır. Bu çekincelerin bir kısmının kaynağı veli kaynaklı olmakla beraber büyük bir kısmı okul idarecileri ve öğretmen tutum ve davranışları ile alakalıdır. Araştırmalarda elde edilen önemli diğer bir bulgu ise yazılı, görsel ve sosyal medyada yayınlanan öğretmen konulu haberlerin muhtevasına ilişkindir. Toplumların algısını oluşturmada önemli bir güç kaynağını oluşturan medya araçlarında öğretmenlerle ilgili olumsuz haber ve görsellerin belirli aralıklarla paylaşılması ve servis edilmesi toplumda mesleğin saygınlığına ve toplumun öğretmenle ilgili olumlu algısına zarar vermektedir. Bilhassa sosyal medya üzerinden oluşturulan ve kısa zamanda geniş kitlelere erişen haberlerin doğru olup olmadığına bakılmaksızın paylaşımların yapılması olumsuz bir toplumsal algı oluşturabilmektedir.

Öğretmenlerin toplum nezdinde saygınlığını ve imajını olumsuzlaştıran diğer önemli hususlardan biri olarak, özlük haklarının farklı kariyer mesleklerine göre daha düşük kalması gösterilebilir. Büyük şehirlerde yaşayan öğretmenlerin geçim kaygısı yaşamaları ve maddi kazançlarının büyük şehrin refah seviyesinin altında kalması ve ek iş yapmak durumunda kalmaları bu algının ortaya çıkmasında önemli bir etkidir. (Atmaca ,2020) Toplumda öğretmenden beklenti de değişmiş ve öğretmen başarısı nicel ölçütlerle ifade edilmeye başlanmıştır. Yıldız (2014)'a göre “toplumu yönlendiren, bilgiyle donanmış, entelektüel yönü ağır basan, iyiyi, doğruyu, ahlaki ve erdemli olanı öğretmeye özen gösteren ve bu özellikleriyle öğrencilerinin hayatında olumlu değişim yaratma gücünü elinde bulunduran öğretmen yerine artık sınavlara hazırlayan, öğrencilerinin daha çok soruya doğru cevap vermesini sağlayan öğretmen imajının baskın hale gelmiştir.” Öğretmenliğin mesleki uygulamasında ortaya çıkan bu köklü dönüşümle beraber öğretmenliğin toplum nezdinde saygınlığını sağlayan değerlerin de aşınmasıyla bir itibar kaybı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenlerin toplumla ilişkilerinde ve toplumun okul ve öğretmene yükledikleri anlamlarda zaman içerisinde çok ciddi değişim meydana gelmiştir. Toplumun öğretmen ve okul algısındaki değişim daha çok olumsuz yönde gerçekleşmiştir. Bu değişimi etkileyen birçok iç ve dış faktör vardır. Toplumsal değer yargılarındaki aşınma, öğretmen yetiştirmede yaşanan eksiklikler, toplumun kavramlara siyasi bakış açısına göre anlamlar yüklemesi, toplumda çeşitli sebeplerle yaşanan kutuplaşmalar ve toplum katmanları arasında ortaya çıkan iletişim eksiklikleri toplum-okul-öğretmen ilişkilerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Okulun toplumu dönüştürme işlevi yerine velilerin ve baskı gruplarının davranışlarıyla toplum, okulun amaçları dışında bir yöne doğru savrulmasına sebep olmaktadır. Yöneticilerin atanmalarında uygulanan sübjektif yöntemler yöneticileri yerel siyasetin -yasaları ve ahlaki değerleri çiğneme pahasına- her istediğini yapmak zorunda bırakmaktadır. Bu durum toplumun bir kesimi tarafından tepki çekmekte ve okul ve öğretmenlerle olan ilişkilerini sınırlamakta, okul ve öğretmene yönelik olumsuz bir algının oluşmasına neden olmaktadır. Bunun dışında okulların kendi kaynaklarının bulunmaması nedeniyle birçok iş veli katkılarıyla yapılmaya çalışılmaktadır. Bunun doğal bir sonucu

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

olarak okula maddi destek sağlayacak gücü olmayan veliler okulla ilişki kurmakta isteksiz davranırken, maddi gücü uygun olan ve okulun bazı ihtiyaçlarını karşılayan veliler okulda her istediklerini yaptırmaya çalışmaktadırlar.

Öğretmenlerin yetiştirilmesinden kaynaklanan ve öğretmenin görev yapma tarzına yansıyan sorunlar toplumdaki öğretmen imajına çok ciddi zarar vermektedir. Öğretmenlik diğer birçok mesleğin aksine günün bütününde bazı standartlara göre hareket etmeyi gerektiren bir meslektir. Kılık kıyafet, konuşma tarzı, arkadaşlık ilişkileri, karşı cinsle ilişkiler vb. konularda öğretmenlerin tutumları toplumda karşılık bulmaktadır. Toplum öğretmenin öğretmenlik yeteneklerinden ziyade davranışları üzerinden öğretmene değer biçmektedir. İçinde yaşanan toplumun değerlerini bilmeyen, bu konuda gerekli eğitimi alamamış ve davranışlarında gerekli dikkati göstermeyen öğretmenlerin toplumun değer yargıları ile çatışması kaçınılmazdır.

Çözüm Önerileri

1. Öğretmenlere eğitimleri süresince etkili iletişim becerileri kazandırılmalıdır.
2. Öğretmenler görev yaptıkları ve içinde yaşadıkları toplumu tanımalarına katkı sağlayacak şekilde sosyoloji bilgileriyle donatılmalıdır.
3. Velilere yönelik “veli eğitimi” programları düzenlenmeli ve veliler okulların amaçları konusunda bilgilendirilmelidir.
4. Bugün okulda eğitim gören öğrencilerin gelecekte toplumun etkin bireyleri olacak şekilde donatılması ve okullar ve öğretmenler konusunda olumlu anılarla okuldan ayrılmaları sağlanmalıdır.
5. Okul idareleri devletin ve velilerin eğitim beklentilerini uzlaştıracak, ortak hedefler geliştirebilecek şekilde donatılmalıdır.
6. Velilerle doğrudan ve sağlıklı iletişim kurabilmek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
7. Veli toplantıları resmi toplantılardan ziyade samimi ortamda yapılmalıdır.
8. Toplantılarda öğrencilerin olumsuz davranışları diğer velilerin bulunduğu ortamlarda dile getirilmemelidir.
9. Veli ziyaretleri yapılmalı ve informal ilişkiler geliştirilmelidir.
10. Okul idareleri velilerden gelen teklif ve önerileri dikkate almalı ve kararlara velilerin katılımını sağlamaya dikkat etmelidir.
11. Okulun veliden beklentileri tespit edilirken velilerin maddi güçleri ve eğitim durumları dikkate alınmalıdır.
12. Okul idareleri ve öğretmenler toplumun hassas olduğu etnik, dini, mezhepsel, siyasi vb. konularda itinalı davranmalı ve yanlış anlaşılacak söz ve davranışlardan kaçınmalıdır.
13. Okulların maddi ihtiyaçları devlet imkânları ile karşılanmalı ve okul idareleri velilerle maddi konularda karşı karşıya getirilmemelidir.
14. Okul müdürlerinin atanmasında liyakat esas alınmalı, atamalar nesnel ölçütlere göre yapılmalıdır.
15. Öğretmenler konusunda basında ve sosyal medyada çıkan asılsız haberlerle ilgili yasal işlemler yapılmalı, bu konuda kamu davaları açılmalıdır.
16. Eğitimdeki sorunlar bir sistem yaklaşımı içerisinde ele alınmalı ve mahallî tedbirler yerine ülkemizin şartlarına göre yeni bir eğitim yapılanmasına gidilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKBAŞLI S.ve KAVAK, Y. (2008) Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyi. Selçuk Ün.v.Sosyal Bilimler Ens.Der. 19. S.1-21
- AKBULUT, E. (2013) Velilerin Okuldan Beklentileri-Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü -2013
- AKDAĞ, S. (2014) Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü- Erzurum
- AKYÜZ, Y. (2012). Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri. Ankara.
- AKCAN, E. POLAT, S ve ÖLÇÜM, D. (2017) Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Sendikal Faaliyetlerin Okullara Etkisi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.17(3) Sayfa.1101-1119
- ASLAN, N. (2015) Öğretmenliğin Meslek Olarak Seçilmesinde Etkili Olan Temel Unsurlar, Theo Journal Of Academic Social Science Studies -8 S.53-64
- ATMACA, T.(2020) Öğretmenlerin Toplumsal Saygınlık ve İmajına Olumsuz Etki Eden Faktörlerin incelenmesi. Yaşadıkça Eğitim. Cilt.34 Sayı.1 Sayfa.152-167
- AYDIN İ.(2002) MEB Yönetici Atama Hizmet içi Eğitim Ders Notları- Ankara
- AYAYDIN, Y.ve KATILMIŞ, A.(2017) Okuldaki Eğitim Öğretim faaliyetlerine ilişkin Velilerin Görüşleri Disiplinler arası Eğitim Araştırmaları Dergisi C.(1) S.11-18
- BAŞARAN, İ.E. (1994). Eğitime Giriş. Ankara.
- BALCI, A. (1991) Öğretmenlerin Rollerini Eğitim Sosyolojisi Ankara
- BURSALIOĞLU, Z.(2002). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış (12. Başım). Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- BOZBAYINDIR, F. (2019) Öğretmenlik Mesleğinin Statüsünü Etkileyen Unsurların Öğretmen Görüşleri Temelinde İncelenmesi Elektronik sosyal Bilimler Dergisi Ekim 2019 Cilt.18 Sayı: 72
- BOZKURT, E. BAYAR, A. ÜSTÜN, A. (2018) Okul Yöneticilerinin Okul Çevre ilişkileri ile İlgili Sorunları ve Çözüm Önerileri Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt:11 Sayfa.2561-2575
- CEYLAN, T. (2011) Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt.15 Sayfa.89-104 Erzurum
- CİRHİNLİOĞLU, F.G. Psikolojiye Giriş. docs.neu.edu.tr
- ERASLAN, L. ÇAKICI, D. (2011) Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt.19 Sayfa.427-438
- GÜL, İ. (2013) İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Okul Çevre İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt.32 Sayfa.185-192
- HATİPOĞLU A.ve KAVAS, E. (2016) Veli Yaklaşımlarının Öğretmen Performansına Etkisi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt.5 Sayı.4 Sayfa.1012-1034
- KALKAN, M. (1997). "İnsancıl ve Yasaklayıcı Öğrenci Kontrol Eğitimi", Milli Eğitim Dergisi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, 1997.
- KAPLAN, P.S.(1990). Educational Psychology for Tomorrow's Teacher. New York: West Publishing Company.
- KAVCAR, C. (1998). "Edebiyat ve Güzel Sanatlar Eğitimi", Türkiye'de Eğitim Yönetimi. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayını.
- KOÇAK, Y.(1991) Okul Aile İletişiminin Engelleri. Hacettepe üniversitesi Eğitim Fakültesi

Toplumun Öğretmen ve Okula Bakışındaki Değişim; Tespitler ve Çözüm Önerileri

Dergisi. Sayı.6 Sayfa.129-133

- KONGAR, E. (1985). Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği. İstanbul: Bilgi Yayını, 1985.
- KURT, İ. ve ÇAKIR, R. (2014) Dünü ve Bugünü ile Eğitime Sosyolojik Bir Bakış. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt.15 Sayı.1 Sayfa.187-206
- KUZGUN, Y.(1991). "Öğrencilerin Öğretmenlerden Bekledikleri ve Gözledikleri Davranışlar", Eğitimde Arayışlar Sempozyumu'nda sunulan bildiri. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Geliştirme Merkezi yayını, 1991.
- KÜÇÜK, S.ve diğerleri,(2013) Toplumun Öğretmenlik Mesleğini Algılama Düzeyi. International Journal of Social Science Volumu.6 İssue.1
- OKANLI, A.(2017) Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı. Duyum ve Algı Kavramları. Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Ders Notları
- ÖZDEMİR, S. (2000) Eğitimde Örgütsel Yenileşme. Pegem A Yayınları Ankara
- ÖZPOLAT, A. (2002) Sosyolojik açıdan Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenlerin Toplumdaki Yeri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) İstanbul Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü
- SAYAN,İ. ve YILDIRIM,N.(2019).Okul Yöneticisi Atama türlerinin Öğretmenler, Okul Yöneticileri ve Eğitim Öğretim Süreçleri Üzerine Etkilerinin Nitel Analizi. Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi Cilt.2 Sayı.1 Sayfa.13-34
- SARI, N. (1986) İlköğretimde Velilerin Eğitim Programının Geliştirilmesindeki Rolü. Karaman İlçesinde Bir inceleme. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- SÖNMEZ, V. (1986). "Türkiye'de Eğitimin Kalitesi ve Geleceği", Ankara: Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı: 1, H.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.
- ŞİŞMAN, M. (2019) Türk Eğitim Sistemi ve okul Yönetimi. Pegem Akademi 11.Baskı Ankara
- CAN,T. (2017) <https://tanercn55.blogspot.com>. Öğretmenin Tarafı,Tarafsızlıktan Yana Olmalı
- TARHAN, N.(2017) Toplumsal algılamalar ve Yönetimi. Akademi Adıyaman Dergisi Sayı.15
- ÜNAL, A. ve Yıldırım, A. ÇELİK, M. (2010) İlköğretim Okulu Müdür ve Öğretmenlerinin Velilere İlişkin Algılarının Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt.23 Sayfa.261-272
- ÜNSAL,S.ÇETİN,A.ve YÜKSEK,F.(2022). 2005 Yılı Öncesi ve Sonrası Öğretmen,Öğrenci ve Veli Profillerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Belirlenmesi.Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi Cilt.5 Sayı.1 Sayfa.51-70
- VARIŞ, F. (1991). Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını, 1991,
- YAVUZER, H. (2000). Okul Çağı Çocuğu. İstanbul: Remzi Kitabevi. İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
- YILDIZ, A. (2014). Türkiye'de Öğretmenlik Mesleğinin Dönüşümü: İdealist Öğretmenlerden Sınava Hazırlayıcı Teknisyen Öğretmene. Öğretmenliğin dönüşümü -s. 13-26) . İstanbul: Kalkedon Yayınevi.
- ZEREN ,Z. ve EPÇAÇAN,C.(2018) Öğretmen Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Saygınlığının İncelenmesi. Ekonomik Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Dergisi Cilt.4 Sayı.9 Sayfa.331-345